

تیهیری ویند لای هوسرل ... کاو جلال

پیشگی

ویند هیمیش لئو هاش و ژیا نی دیر کی مر قدا ئامادی، وک ویندی ئندیشی، ئدبی، ویندی دروستکراوی دیم، کورسی، پرتی و هتد. ئایا ئم بوون ورت تایید تیید چید و بچیدا ل بوون ورت دروستکراو کانی وک مژ و خانوو جیاد بت و؟

“بگشتی” ل ناوچی کولتووری ئمدا و باو ک مر ل ویندا (جا ویندی خیی یان شو سازی و ئدبی بت) همایک ب شتک دبیت، لرشدا ل ترادیسی و ه وستی خو نندن و یان لچواندن (شوبهاندن) و رد گرت، ب ت نانت پرت کرداری ئایینی یان پسیک ل ژیا ئ استی ویند دکات. ئایا ئم جر ه وستان پویستن؟ ئایا پرت کرداری جیهانبینیا دژی دایشتنک ل تابلدا، یان ل فتر گرافی و رماندا، زیاد نی؟

ئم ل لم پرسیاران و دگین ب م بستی ئم توژین و ل بار تییری فند میند ل ژیا نی ویند

ک ئدموند هوسرل () گانی پدا. ل سرتا پویست ئاماز ب ئو بدین ک ئم ناتوانین لم توژین ویدا ‘استوخ’ ولامی ئو پرسیارانی سرت و بدین و، چونک توژین وک، ل ووی متمدید و، شرفی کی فند میند ل ژیا نی تییری ویند لای هوسرل، توژین و کی ب م چشنش ک فلسفید، دشت تیا بناغیک ب ولامی زانستی هونریانی ئو پرسیارانی سرت و پکبهیت. پابند ب م بستی توژین وک و دتوانین ببژین ک ئم کار ه وکی تییریانی ب ئازادکردنی ویند ل کتی هما. ویند ب دیدی هوسرل دبیرت نک ئاگاییک بیخو نند و. بینین و خریکبوون ل تک ئو ودا ک دبیرت، دشت ه وستی را ق کارانی ویند یان نرخاندنی ویند ل ئیدی ل ژید و (جا ئایینی بت یان جیهانی) بخن ژر پرسیار و. کوات پرسیار ک جار ئو ویک پشکاری تییریانی بکرت ب ئوی “کاری هونری” وک جیهانکی تایید تی جیاواز ل ریالیتی ک مای تی بینرت، جیهانک ب ب پابندکردنی ب ریالیتی و بتوانت پا هز ب مر ق بدات ب ئو اکردنی هزرینی ئستیک.

رَبِّری

هوسرل لَ تَگَی مَ بَستَ کَ تَی و (Intentionalität) گَ ان دَ دات بَ تَی رَی کی فَن مَ نَ لَ ژیا نَ و نَ. لَ م رِوانگَ ی و و نَ لاسای فَر مَ نَ زَ لَ ی کَ کان نَ، دان و ی نَ بَ بَ کَ کَ کان نَ و فَ را نَ ی، بَ کَ و نَ لَ ئا گای مَ بَستَ کَ ی و و کَ پَ کَ هَ نَ (ترکیب Synthesis/ شیاوی دیارکردن).

نَ م تَ و ژین و ی لَ چوار بَ ش پَ کَ دَ ت. لَ بَ ش ی ی کَ مَ دا بَ ناو نِشانی "فَن مَ نَ لَ ژیا نَ ی هوسرل" هَ و دَ دَ ی ن مَ تَ دَ ی هَ زِ رِی نَ فَن مَ نَ لَ ژیا نَ و و ن بَ کَ ی نَ و، تا کو لَ رَ و لَ پَ رسی ها تَ نَ ئا رای و نَ نَ زِ ی کَ بَ کَ و ی نَ و. کَ لَ ی فَن مَ نَ لَ ژیا نَ ی هوسرل بَ رِی تَ ی لَ ئا گای مَ بَستَ کَ، وَا تا: ئا گای هَ مِش شَ تَ ا گای، بَ گَ و مان بَ بَ ئَ و ی شَ تَ کَ لَ نَ و فَ زادا ی، ها تَ بَ تَ نَ و ئا گای و، بَ پَ چَ و ا نَ و، ئا گای خَ ی هَ مِش شَ تَ کَ ی و کَ ها و بَ نَ د (Korrelat) لَ خَ گَ رَ و و.

هوسرل لَ مَ وِ ا ی شَ ی (Erlebnisse) مَ بَستَ کَ ی نَ کَ سِ ی و ('من' ی نَ مِ پِ رِ و) کَ کَ س لَ نَ و ژینجیها نَ د (Lebenswelt) پَ ش ئا گای فَ لَ سَ فِ ی هَ ی تَ، هَ نَ گَ و دَ نَ ت بَ شَ رَ قَ ی و سَ فَ کَ رانَ ی ئا گای. تَ و رِ ی ی کَ مَ بَ ناو نِشانی "هَ و و سَ تَ ی سَ رَ و شَ تَ" و و دَ کَ ا تَ مَ وِ ا ی شَ ی ژینجیها نِ ا نَ ی تا کَ کَ س. جِ هان کَ بَ شَ تَ و و و شَ کَ ا نَ نَ و ی و لَ دَ رَ و ی دَ رَ کَ رَ دَ ن هَ ی، جِ هان کَ تَ رانِ سَ نَ دَ نَ تَ، وَا تا هَ رَ گِ ی ز سَ رَ جَ مِ یانَ یان تَ و ا و ئا شَ کَ رَا بَ سَ بَ کَ تَ نَ دَ رَا و، بَ ی نَ شِ ی ا و سَ بَ کَ تَ بَ تَ و ا نَ ت بَ تَ و ا و ی لَ بَ ا رَ ی نَ و جِ هانَ بَ زانَ تَ و بَ ی ا رَ ی بَ سَ رَ دَا بَ دات. لَ لَ بَ رَ نَ و ی ئا گای هَ مِش شَ تَ ا گای، نَ و ا نَ رَ کَ ی سَ Rَ کَ ی سَ Bَ کَ Tَ و ی کَ لَ ئا گای مَ Bَستَ کَ ی خَ ی بَ Tَ و ژَ تَ و بَ نَ و ی بَ مَ ئَ رِ ی فَ ی و و ن و ئا شَ کَ رَا ی نَ و شَ تَ بَ گات کَ و کَ نَ Bَ کَ تَ تَ ی کَ ی ها و بَ نَ د لَ Nَ و ئا گای نَ و ا دَ رَا و. مَ Tَ دَ ی نَ م تَ و ژین و ی ی ئا گای بَ رِی تَ ی لَ ئَ پَ خَ (Epoché)، وَا تا خَ Bَ و و رَ گَ رَ تَ ن لَ Bَ ی ا ر کَ لَ دَ و و کَ و رَ تَ کَ Rَ Dَ N و و و کَ (Reduktion) پَ کَ دَ ت.

کَ ا تَ کَ سَ Bَ کَ تَ خَ ی لَ Bَ ی ا ر دان بَ Sَ R هَ R دَ Rَ کَ Rَ Dَ N کَ ی دَ Rَ کِ دَا Bَ و و Rَ Dَ گَ Rَ T، ئِ دَ ی نَ و Bَ م ی و هَ و و سَ تَ ی سَ رَ و شَ تَ ی و Rَ Dَ گَ Tَ Bَ Bَ "هَ و و سَ تَ ی فَن مَ Nَ Lَ ژیا نَ" (تَ و رِ ی دَ و و م)، لَ M و تَ شَ دَا دَ Rَ کَ Rَ Dَ N یان شَ Tَ Dَ Rَ کَ Rَ Dَ N دَ Bَ T بَ Dَ Rَ کَ Rَ Dَ N نا خَ کَ ی یان Bَ Dَ Rَ کَ Rَ Dَ N دَ Rَ کَ Rَا و. لَ ئَ Sَ Tَا Bَ پَ ی نَ و ی Sَ Bَ کَ Tَ Lَ هَ لَ و Sَ Tَ ی Sَ Rَ و شَ Tَ ی و Bَ هَ و و Sَ Tَ ی Fَن مَ Nَ Lَ ژیا نَ 'من' ی

ترانسسندنتال سه ره ددات كه لوي ئاگايي ترانسسندنتال (نئزيس / Noesis) پكهو لتي هاوبند ترانسسندنتال كيدا (نئما / Noema) پخشدنو. گر ل هويستي سروشتي و بوانين، ئوا دبينين كه مر دتوانت هتا بدوايكي ل روانگي جياواز و ئاگايي شتي هبت، واتا ب نمون ل ل بوانت و ل هار وانگي كهو ناو ركهكي جوداي ئو بابتي ه ي، ل ئو لم د خدا جار ل نو موئاي ش كيدا ي، ب ي نازانت كه ئو ل هار روانگي كهو ناو ركهكي تايبي بابتي كه ل نو ئاگاييدا ه ي. كوات ئم ل هويستي سروشتيدا جار ئ بژكتمان ني، بكو دوي ئو كه سبژكت هويستي كي ئان / فندم نل ژيان ب رانبر د ركهراو وردگرت، ئيدي ئ بژكت دنگگ، لرشدا سبژكت بي ددكهوت كه ناو ركهگلي ئو بابتي ل ئاگاييدا ه ي.

هوسرل ئم ئاگايي كه ئستا سرباري ناو ركهكي جياواز موئاي ش كراو كان ل خودي همان بابت ب ئاگايي، ب واتيكي دي: هشتا هار د ركه رانه همان بابت دياري دكات، ناودنت ئاگايي پكه نري بابت كه ئاگاييكي هم كي و ل بر ئم ه ي "زرتري" ل كي ئو شئوران كه ئاگاييكي خي پكياندهنت. هار ناو ركهكي ئاگايي دشت ب شوازي جيا ل ي بوانرت: ناو ركهكي دشت تنيا و د ركهردن بكرت ب بابتي لتوژين و، ل دشت وكي ياد وري يان و و هتد و رگيرت. هوسرل جخت دكات كه ب ب ئم سات هم كيي (سرجميي) پكه نان هيچ ئاگاييكي بابت نابت. لم وانگي و ئاگايي و و بريتي ل پكه نانكي و ن خرو و.

ل بشي دوو مدا ب ناونيشاني "بناغ شتني و ن ئاگايي" و د كين پرسى و ن يتي (Bildlichkeit) لاي هوسرل. تي وري ي كم ب ناونيشاني "ئاگايي و ن يتي" پيشاني ددات كه و ن يتي لاي هوسرل ژانركي و نا كردن (Imagination). ل ئم پويست لم پويو نديي دا جياوازي بكين ل نوان و ن ي ه شيكي و فزيكي دا. بگي ي كم ب ناونيشاني "و ن ي ه شيكي"، بگي دوو م ب ناونيشاني "و ن ي فزيكي"، ب م ك ش ي و خريك د بن. پابند ب و ن ي ه شيكي و دتوانين ببژين: گرچي ئ نديش (Phantasie) و ن ي ي، ل "و ن ي يتي" تنيا ب ي ئاگاييكي تايبي و دتئاراو كه هوسرل ناوي دنت "ئاگايي و ن ي يتي". هوسرل پويو ند ب و ن ي فزيكي و سرتا س تگك د چسپ ننت كه

بـسـر خـیدا ئاماژ بـ شتی دی نادات، بـکو بـ خودی خـی. لـ بـ ئـوی وـنـدـخـستـنـوی ناخـکی هـردـم وـانـینـکی هـقیقی بـت، وـاتا هـردـم بـدیبـت، ئـوا پـویستـ پـتر بـگـرـت و بـکـرت بـ وـانـینـکی ئـستـتـیکی لـ وـنـد. هـوسـرل بـ خـنـ لـ تیـری هـما گـان دـات بـ پـرسی وـانـینی ئـستـتـیکی. لـ تـوی ری یـکـمـدا بـ ناوـنـیشـانی “خـنـی تیـری پـرـزـنـتـاسـیـن” پـیشـانی دـدـین، کـ لای هـوسـرل تـنـیا وـنـدـانـوی ناخـکی رـکـ بـ وـانـینی ئـستـتـیکی لـ وـنـد دـگـت، کـواتـ هـوسـرل وـنـدـئاگایـک کـ بـسـر خـیدا ئاماژ بـ شتی دی بدات، بـ ئاگایـکی ئـستـتـیکی داناـت.

تیـری هـما پـیـوـنـدیـکی ئـیـ لـ نـوان دوو تـویـدا وـردـگـرت و هـردووکیان بـی هـماو پـیـوـندی بـ یـکـتریـد و دـکـن، لـرـشـدا ئـبـزـکتی دیاردـر چواندنی بـ خـی نیی، بـکو چواندنی بـ شتـکی دی هـی کـ گـیا هاوشـویـتی یان لـ خـی دـچـت. هـوسـرل لـ دژی ئـم تیـریـد کـ وـنـد دـخـوـنـتـوی یان راڤـ دـکـات، جـخت لـ ساتی بینین دـکـات لـ لایـن لـ وـانـر و، لـرـشـدا بـگـومان بـ بـ ئـوی لـ وـانـراو بـی بینینیـو بـت بـ هـما. پـاشـان تـویـری دووـم بـ ناوـنـیشـانی “وـنـدـئاگایـی ئـستـتـیکی” پـیشـانی دـات، کـ وـانـینی ئـستـتـیکی لـ وـنـد تـنـیا وودـکا تـ شـوازی بـ وـنـدـکردن (Verbildlichung)، لـرـشـدا بـردـوام بـ لای وـنـدـئـبـزـکـت دـگـتـوی. وـانـینی ئـستـتـیکی لـ وـنـد وـانـینـکی هـمـکیـ.

تیـری وـنـد لای هـوسـرل پـرسـیارـک سـبارـت بـ “ئـزمـوونی ئـستـتـیکی” دـخـاتـوی (بـشی چوارـم). ئـم کـشـی وودـکا تـ پـرسی وـرـگـرتن (Rezeption) و توـئـینـوی لـ هـونـر. بـ دیدی هـوسـرل هـونـر جیهانی ئـندـشـای فـرمـنـراو، بریتیـد لـ هـونـری ئـستـتـیکی پـتی، بـمـش تـزی هـونـر وـک لاسایی رـتـدـکا تـوی. ئـرکی هـونـر ئـوی کـ دـخـ ناخـکیـکانی وـرـگر (Rezipient) بـرزبکا تـوی بـ نـو کایـی جوانیی ئـستـتـیکی، وـرـگر (توـئـر) بـخـاتـ نـو دـخی وـانـینی یان پـشـبـینـکردنی ئـستـتـیکی پـتیـوی، لـ وـرـگر بـ ئـوی بـم ئـزمـوونـ بـگات، گـرـکـ هـوـستی سـروشتی خـی لـ کاربخت تا کو هـر دیاردـیـکی لـ وـانـراو یان پـشـبـینـکـراو بـیـوونی بـینـت. هـونـر لـم روانگـیـوی هـیچ گـرنگیـکی پـراکتیکی نیی، نـخـر، مـسـلـکـ لای هـوسـرل تـنـیا وودـکا تـ بینینی وـنـد و وـسـفـکردنی.

1- فـنـمـنـلـژی هـوسـرل

بـ تـیـوـانـینی هـوسـرل تـنـیا فـلسـفـی فـنـمـنـلـژیـان پـیدـکـرت

بـ بنـ ما کانی زانستـ کی بـ کـ لـن بگونـت، چونکـ فـنـ مـنـ لـژی خـی بـ دووردـ گـرت لـ پـشـ یار (بـ یاری پـشـوخت) بـ سـ ر جیهاندا. ئاخـر جیهان ترانسـسـ نـدـت، واتا سـ بـژـ کـتی زانست هـ رگیز ناتوانـت بـ تـ واوی لـ بارـی جیهان بزانت و بـ یاری بـ سـ ردا بدات. سـ بـژـ کـت هـ ر بـ یارـک لـ هـ وـ سـ تی ژینجیهانیا نـی خـ یـ وـ بدات، لـ بنـ تـ دا بـ یار نیـ، بـ کـو پـشـ یاری مـتـ فیزیکیـ. لـ سـ رباری ئـم راستیـ هـ چ کـشـ یـ کی توـ ژینـ وـ بـ سـ بـژـ کـت چـنا بـت، چونکـ ئاگایی ئـ و هـ میـشـ شتئاگاییـ، کـ واتـ ئاگایی لـ سـ رـجـم شـ وـ جیاکانیدا شت و رـ وـشـ کانی لـ خـ گـرتوـ، بـ یـ ئـ وـ نـد بـ سـ کـ سـ بـژـ کـتی هـ زرفان لـ ئاگایی مـ بـ سـ تی کی خـی بتوـ ژـ تـ وـ تا کو بـم رـ یـ وـ بـ مـ ئـ ریفـی وون و ئاشکرای ئـ و شتـ بگات کـ هاوبـ نـدی ئاگاییـ تی.

لـ فـنـ مـنـ لـژی، وـک مـتـ دـ کی هـ زین، یان وونتر ببـ ژین، وـک هـ ر هـ زینـ کی مـتـ دی، بنـ مایـ کی رـ های بـ ئاوـا بوون پـ ویستـ، ئـم بنـ مایـ شـ بریتیـ لـ لـ گیکـ پـ تی. مرـ تـ نیا کاتـک دـ بـت بـ سـ بـژـ کـتی زانست، گـر سـ رـ تا بـ شـ وـ یـ کی فـنـ مـنـ لـژیانـ لـ لـ گیکـ پـ تی بتوـ ژـ تـ وـ، ئـ و گـرـ کـ “وون و ئاشکرایـ کی” مـ ئـ ریفـی یـ بـ “ئیدـ لـ گیکـ کان، بـ تـ گـ و یاساکانی لـ گیکـ” پـ تی بدات (). مـتـ دی ئـ پـ خـ (Époque)، واتا خـ بـ دوورگرتن لـ بـ یار کـ لـ دوو کورتکردنـ وـ وـ وـ کـرـک (Reduktion) پـ کـ دـت، گـرـ کـ سـ بـژـ کـت وـ وـ وـ ئـم ئامانـجـ بـ رـت. بـ کورتی مـتـ دی خـ بـ دوورگرتن لـ بـ یار تا کـ رـ گـی توـ ژینـ وـی فـنـ مـنـ لـژیانـ یـ لـ هـ ر بوارـ کـدا.

کـ واتـ هوسـ رل جیاوازی لـ نـ وان شـ وازی جیای هـ وـ سـ توـ رگرتندا دـ کات، بـ واتایـ کی دی، لـ پا هـ وـ سـ تی سروشتی یان ئاسایی ئـ ژانـ دا، هـ وـ سـ تی فـ لـ سـ فـ یی هـ یـ کـ هـ وـ سـ توـ رگرتنـ کی فـنـ مـنـ لـژیانـ یـ. سـ بـژـ کـت گـرـ کـ بـ مـتـ دی خـ بـ دوورگرتن لـ بـ یار هـ وـ سـ تی سروشتی لـ کاربخات، بـ مـ شـ بـ پـ تـ وـ بـ هـ وـ سـ تی فـنـ مـنـ لـژیانـ و لـ ئاگایی مـ بـ سـ تی کی خـی بتوـ ژـ تـ وـ، تا کو بـم رـ یـ وـ بگات بـ ئاگایی فـ لـ سـ فـ یی.

1.1- هـ وـ سـ تی سروشتی

تـ گـی ئاگایی مـ بـ سـ تی کی (Intentionalität) بریتیـ لـ کلیلی فـنـ مـنـ لـژی هوسـ رل. ئاگایی مـ بـ سـ تی کی ئـ و واتایـ دـ گـ یـ نـت، کـ ئاگایی هـ میـشـ ئاگایی شتـ کـ، هـ میـشـ شتـ کـ وـک مـ بـ سـ ت هاوبـ نـدی. ئـم بنـ مایـ جواندنی بـ هـ موو شـ وـ کانی ئاگایی هـ یـ:

“ل د رکردن دا شت یک د رکپ د کر، ل پ شبنی و ن دا شت یک و ن یان پ شبنی د کر، ل گ زار دا شت یک د رد ب رت، ل خ ش و یستیدا شت یک خ شد و یستر، () ل ح زدا شت یک ح زل د کر و هتد” () . ل ئ م شت ک هاو ب ندی ئا گای، بوون و ر کی ن و ف ز ا / اوم (Raum) نی و هات ب ت ن و ئا گای و () ، و اتا پ یو ن دی د ل ن وان ئا گای و شت ک دا نی. ت گای م ب ست ک تی لای هوس رل ت نیا ن و و اتای د گ ی ن ت ک ه موو موئای ش ی کی خ ی “کردار کی ئ ب ت ک ت ر و ی” (متموضع / objektivierend) () .

ک و ات م ل ه و و ستی سروشتیدا ب ئا گای ل شت کانی ن و ف ز ا ، ه ن د ن ب ت ک ئ و و ک ئ ب ت ک ت و ر یان نا گرت، ب ک و ل ن و د ر ککردنی د ر کیانی جیهان و ر و ش کانیدا ق ب و . ل گ رچی جیهان و شت کانی ن و ی “ل د ر و ی” د ر ککردن، و اتا ترانس س ن د ن ت ن ب ئا گای (ب د ر ککردن) و ب م ش ن شیاو س ب ت ک ت بتوان ت ب ت و او ی ل بار یان بزانت، ه شتا ه ر د ر ککردنی د ر کی ک پ ل ش ه و و ستی ف ل س ف ی ه ی، بریت ی ل و موئای ش ی ک ت ی د ا ه قیق تی ترانس س ن د ن ت است و خ، و اتا ب ب گ یان د ن (Vermittlung)، دیار، یان “با ب ت ک ل د ر ککردن و ک با ب تی ئاماد () ل ئ ستای ه نووک ی د ا ل ر ی” () . ل د وای ئ و ک س ب ت ک ت ب م ت دی خ ب دوور گرتن ل ب یار د پ ب ت و ب ه و و ستی ف ن م ن ل ل ژ یان، ئیدی ک ر س دراو کانی کردار کی د ر ککردن د بن ب ئا گال ب و ی با ب تی، و اتا ن و د وای ئ م پ ی ن و ی چیدی خ ی ل ن و موئای ش کانیدا نابین ت و، ب ک و ب چاوی کر کی موئای ش کانی د کات و ئ و جا ه ن گاو د ن ت ب دیار یکردنی و سفک رانی کر کیان.

1.2- ه و و ستی ف ن م ن ل ل ژ یان

ه و و ستی سروشتی ب خ ب دوور گرتن ل ب یار و رد چ ر خ ت ب ه و و ستی کی ف ن م ن ل ل ژ یان ک کای ی کی ترانس س ن د ن تالی خ ی و ت ی د ا ئا گای- ئا گال ب و ی (د ر ککردن- د ر ککراوی) ترانس س ن د ن تال پ ک و ها توون ت ئاراو و ن ک ل م ن ی ئ م پیری و، ب ک و ل م ن ترانس س ن د ن تال و ‘پ ل خ د ب و’ : ئ ستا و انین ل در خ ت ک ک در خ ت و انین، د ب ت ب د ر ککردنی ترانس س ن د ن تالی ئ و در خ ت. ئ م ب م ش و ی د گ ی ن ب “خودی د ر ککراو () ک () ” د توانین ب گ زاری و ک ‘شتی ئ ستووی’، ‘و و ک’، ‘در خ ت’، ‘گ شاو’ و هتد د ربب ی ن. () خودی در خ ت ک ک شت کی ن و سروشت، هچی دیک نی د جگ ل م در خ ت د ر ککراو ک و ک م غزا

هاوې ندى د رکړدن کي. له کاتک درخت کي نه و سړوشت ئ دگاري
يالې هې، ئوا م غزاي د رکړدن بددر له هېر ئ دگارکي
ريال" () .

لم جېدا پويستې ووبکېنې تگگېکي کړکي له فېنمېنلېژي
هوسرلدا: تگگي "داپېشين" (Abschattung). گېر ئمې وانين بې
نمونې وېرگرين، ئوا مرې لم ووشدا دتوانت هېتا بدوايکي
له وانگې جياوازو له هېر لاوويکي بابتک بېوانت، له هېر
وانگېکي وېرگيراو لاووکاني دیکې بابتک دادپېشت. کواتې
شتي د رکړاو وېک "لاوو" (Seitenansicht)، واتا پېرسپېکتيفيان،
لېنو ئاگاييدا دياردات. ئمې هېرگيز ناتوانين وانگېکي
کاميلمان بې شتېکان هېبت، کواتې هېرگيز ناتوانين بېتواوي دېرک
بې بابتک بکېن، چونکې هېرگيز شتېکان سېرجېميان بې ئمې
نېدراون، بېکو له لاووو وېر خېان پيشاني ئمې دېدن. له گېرچې
شتېکان له لاووو د رکړدن کړن، سېرېاي ئمې هوسرل جېخت دېکات
کې ئمې لم د رکړدن دا مېستمان له هېمان شتې وېک سېرجېم.

بې وونکړدنوې ئم کېشې پويستې بگېنېو بې مونايېش کړدن
له هېوېستي سړوشتيدا. وانين له شتېک (درختېک) شوېکي
د رکړدن له هېوېستي سړوشتيدا، له مرې لېرېدا د رکړدن کي خې
نابېنېت. ئو لم وانين دا ناوېرکېکي ئاگايي هې، له گېر له
لايېکي دیکو وېر له و درختې بېوانت، ئوا ئاگايي ئو ناوېرکېکي
نوي درختېکي له خېگرتوو و هتد. گېر ئو پاشان له هېوېستي
فېنمېنلېژيان دا ووبکاتې درختي د رکړاو، ئوا ئېستا
ناوېرکې د رکړاو وېک دياردي بابتې مېستېبوو کې
وېردېگرت، لېرېشدا بې د ردېک وېت کې ئو ناوېرکېکي خوي
بابتېکي له ئاگاييدا هې. ئم ئاگايي کې سېرېاري ناوېرکې
جياوازې مونايېش کړاو کان هېشتا هېر د رکړانې وېر له هېمان
بابت دېکات، يان مېستې ئو هېمان بابتې، هاوشوې "کې
شورېکان (کې بېو بابتې دېکړن) لېنو د رکړندايې". هوسرل
ئم ئاگايي مېستېبوو له خوي هېمان بابتې ناو دېنېت
(Auffassung) () له واتاي "پېکېنېان" (Synthesis). له ئم
ئاگايي نوېي کې وويکړدېت شورېکان يان د رکړدنې لاووکان،
"زېرتېر" له کې شورېکان بېو بابتې: "هېچ پېکېنېانکي بابتې
نېادات بگېنېرېتېو بې کې ئو شورانې کې بې بابتېکېو بېندن
يان شياوي بېندکړدن بې ئو وې. بې ساتې سېرجېميېکي پېکېنېان
هېچ ئاگاييکي بابتې نابېت" () .

کوات هوسرل لبردا جخت ل تئزکای تییری گشتالت دکات ک سرجمی بابتک (ب نموون فرمی خانوویک) وک زرتتر ل کای کرتکانی ئو بابتک (ب نموون دیوار، درگا، پنجره، ووپش و هتد) دادنت. گرنگ ب ئم پیوئندی ئر ئووی ک م بستکتی ل وشی پکهنانشدا کارای، ل هئند نبت ک ئستا پکهنان تیا پیوئند ب ناو رک دراو کانی نو ئاگای و م بستکی. کاتک هوسرل شر فی فئ مئ ل ژیان ئ نجام دات، ئوا ل لایک ئاگای م بستکی ل ناو رک دراو کانی ئاگای جیاد کاتو، ئوجا ل لایکی دی ب تگکی پکهنان جخت ل پک و بوونی ناو رک کان دکات، ل وک گتمان ئم ک کردن و ی ناو رک کان نی، چونک بابتی پکهنراو بریتی نی ل ک شئور کان، بکو ه م کتییکی زرتتر ل ئوان. ل م وانگ ی و پکهنان کردار کی ئاگام ندانی ئ تئ م و وویکردت ناو رک کی شئور کان، هروها بریتی ل بناغی "ئاگای ئیدنتیت ک لبر بوونی بابت ب من پکد هئنت" (). بکورتی: من ل درکردنی درختکدا تیا لاوویکی دبینم، تیا ناو رک کی ئو درختم ل ئاگایدا ه ی، ل ل تکیدا لاو و نادیار کانی درخت ک م پدراون. ه موو داپشینکی ه نووکی ئامار ب نادراوی (نادیاری) دیک دات، ب م ش من ئاگای ه مان بابتم ه ی.

وک گتمان، کاتک سبژکت ل ه وستی سروشتی و د پت و ب ه وستی فئ مئ ل ژیان، ئوا ل م ه نگاو دا ئاگای م بستکی جیهان ل کارد خات، ب م ری ش و دکات ب کای ترانسسندنتالی خی ک تیدا ئاگای ترانسسندنتال (نئزیس) و هاوبند ترانسسندنتال کای (نئم) دراون. نئزیس ک چالاکییکی ئاگای، ل منی ترانسسندنتال و د پخش و شئورگی ئاگای پکد هئنت، کوات ل لئو خیدا کر س یک (بابتی درکراو) و پکهنانی ئو کر س یی ه گرتوو، ب واتای کی دی، چالاکیی ک ئو کر س یی پکد هئنت و ب م ری و نئ می (مغزای) جیاواز د هئنت ئاراو. مغزاکان ک هاوبندی هر جر چالاکییکی ئاگاین، چیدی ناو رک کی یال نین (واتا وک ناو رک شئور پکراو کان نین)، بکو م بستل بووی ئیدیالن (ه ش کین). جگ ل و د شت هر مغزایک ب شوازی جیا هاوبندی نئزیس بت، واتا ه مان بابتک ک وک خودی خی پکهنراو، د شت وک درکردن، یاد و ری یان وئ دیار بدات، بکر بت ب پرسی پ و خریکبوون. ل م روانگ ی و ئاگای وئ بریتی ل

“پهـنـا نـکـی و نـخـر و” () . و نـ بریتیی له هاو بـ نـد کـی
نـئـمـی، بریتیی له فـنـمـن.

2- بناغـ شتنی و نـ ئا گای

بـ دیدی هوسـرل و نـ لاسایی فـرم / ئیدـ ئـز لـیـکـان نییـ، هـروـها
دانـوی یان پـرچانـدی ئـبـئـکتـکانی نـو فـزا نییـ کـ ئیدی بـم
رـیـو و نـی ئـبـئـکتـک لـنـو ئا گاییدا بـت، بـ پـچـوانـو و نـ و نـ
لـ ئا گای مـ بـستـکیـو و شیاوی بناغـ شتنـ.

2.1- ئا گای و نـ یـتی

و نـ یـتی (Bildlichkeit) جـرـکی پـشـبینیـ کـ بـی
و نـ ئا گایـو دـتـ ئاراوـ. ئـمـ دـتوانـن ئـم و شـ بـ نموونـی
و نـی فیزیکی (تابلـیـک) و و نـی هـشـکی (هـژدیهای سـسـر)
وونـکـیـو. لـم روانـگـیـو و نـ لای هوسـرل تـنـیا بـا بـتی
دروستـکـراو نییـ و لـوانـر بییـو و بـ نموونـ بزانتـ کـ داخـ
دا بـشانـدنـی رـنگ لـسـر پارچـ خامـک چـی بـن و چـن فـرمـنـرابـن.

2.1.1- و نـی هـشـکی

بـ ئـوی لـ تـوانـینی هوسـرل سـبارت بـ و نـ نـزیک بـکـوینـو،
گونـاو دـبـت گـر لـ جیاوازیی نـوان دـرکـردن و ئـنـدـشـ بـوانـن.
لـ پـویستـ سـرـتا ئا ماژ بـ ئـو بـدین کـ جیاوازییـکی کرـکی لـ
نـوان گرنگیدانی فـنـمـنـلـژی و پسیکـلـژیدا بـ ئـنـدـشـ هـیـ.
گـر ئـمـ بـ شووـیـکی فـنـمـنـلـژیانـ لـتـک دیاردی ئـنـدـشـدا
خـریک بـین، ئـوا گرنگیدانـمان و دـکـاتـ “ئـدگاری ناخـکی ئـو
موئایـشانـ کـ تـواو وکـ خودی خـیان لـیان روانـراوـ”، بـ
واتایـکی دی، کرـکی ئـنـدـشـ کـشـی فـنـمـنـلـژیـ () . لـم
وانـگـیـو فـنـمـنـلـژی گرنگی بـ دیاریکردنـ پسیکـلـژیـکانی
ئـنـدـشـ نادات، بـ نموونـ ئـنـدـشـ وکـ توانستی هـشـکی، وکـ بـهرـ
و موئایـشـی هـنووکـی لـ توانستی مرـقـو و سـرهـدـدـنـ.

دیاردی ئـنـدـشـ نـزیک لـ دیاردی دـرکـردن، چونـکـ لـ وشی
هـردوکیانـدا پـهـنـا نـی (Auffassung) ئـبـئـکتـخـر و هـیـ، جـگـ
لـو دـشـت لـ وشی هـردوکیانـدا هـمان بـا بـت بـ هـمان
تایبـتمـندیـو بـت بـ دیاردـ، لـ سـرباری ئـم دـرکـردن و
ئـنـدـشـ جیاوازن لـ یـکـتری. دـرکـردن دـشـت دـرکـکی یان ناخـکی

بەت، واتا بریتی بەت ل دەرکردنی باب تەکی ترانسسەندەنت وەگ شتەدرکردن و دەرکردنی ناخەکی وەگ دەرکردن-دەرکراو، ل ئەندەشە بە پەچەوانەو هەمیشە ناخەکییە. کەواتە دەرکردن و ئەندەشە ل دوو لایەندا جیاوازن ل یەکتەری: "ئەو ناوەرکانە کە پەكدەهەنرەن، هەروەها جەری پەكهەنانەکان" (). "ئەمانە جیاوازیی فەنەمەنەلەژیانەن" ().

جیاوازیی دەرکردن و ئەندەشە ل ووی ناوەرکی پەكهەنانەو ل وەدایە کە شئور (Empfindung) بناغەیی دەرکردنە، ل وەهمی (Phantasma) سەنسی (مەحسوس) بناغەیی ئەندەشەیی، هەروەها جەری جیای پەكهەنانە ل وەدایە کە ل دەرکردندا "بابەت وەگ خودی خەیی، وەگ ئامادە، دیاردەدات"؛ بەگومان ل ئەندەشەشدا بابەت دیاردەدات، "ل نەگ وەگ بابەتی ئامادە، بەگەو وەگ هەنراو بە نەو ئامادە (vergegenwärtigt)؛ ئەو بە شەو یەکە کە هەروەگ ئامادە بەت، ل سەرەای ئەو ل نەو وەندەدا دیاردەدات" (). کەواتە مەرکی ئەندەشە بریتیە ل "بەوێنەکردن (Verbildlichung)" ().

ئەمە دەتوانین ئەم جیاوازیی دەرکردن و ئەندەشە ل ووی ناوەرکی پەكهەنانە و جەری پەكهەنانەو بە نموونەیی دیمەنەک وونبکەینەو کە دەرکمان کەردوو و ل هەوێستەکی فەنەمەنەلەژیانەدا پەکیدەهەنین، ل ئەمە هاوکات خەمان دەتوانین ل ئەندەشەدا پەشبینی هەمان دیمەن بکەین (vergegenwärtigen). لەرەدا بناغەیی دەرکردن وەانینی مەبەستەکیە ل دیمەنەکە کە وەگ خودی خەیی، وەگ دەرکراو، پەكدەهەنرەت بە دەرکردن-دەرکراو، ل ئەمە هەروەها دەتوانین ئەو دیمەنە ل وەانراو ل کاتی دیکەدا و ل نەو ئەندەشەیی ئازاددا بەهەنینە نەو ئامادەو، واتا پەشبینی بکەین، لەرەشدا ئەو وەهمە سەنسییەکانن (مەحسوسەکانن) کە وەگ بناغەیی بەوێنەکردنەکە کاران.

هەنانی بابەتەک بە نەو ئامادە، بە واتایەکی دی، پەشبینیکردنی وەندەیی بابەتەک، بریتیە ل وەناکردن (Imagination)، ئەمەش کردارەکە کە ئەمە ل سەرشتی پەرەسەکەو دیزانین. ل پەرسیارکە ل ووی فەنەمەنەلەژییەو ئەو یە کە چەن مەرە بە وون و ئاشکرای بزانەت "وەندەییەتی (Bildlichkeit) بەبەیی ئاگایەکی تایبەتی و مەغزایەکی هەیی". هوسەرل ئەم ئاگایە تایبەتیە ناودەنەت ئاگای وەندەییەتی. لەم روانگەیی وەگەر ل پەشبینیکردندا ناوەرکە هەبەت و شەوێ ل شتەکی دی بچەت، ئەوا لەرەدا دیاریکردنی وەندەییەکمان نییە، چونکە "هاوشەوێی (Ähnlichkeit) بەبەیی ئاگای وەندەییەتی وە

دې بېت به هاوشو وي" ().

گېر ئېم فېنېمېنلېژيان بېرسين "وېنډ چيې؟"، ئېوا ناچار دې بين جياوازي لې نېوان وېنډ و شت (Sache) دا بکېن، لې ئېم و اتايېکي ئېوتې ناگې يېنېت کې گې يا شتېکي دېرېکي وېنډ يېکي لېنېو ئاگاييدا خستېتېو، بې پېچېوانېو شت ئېوېکې "ئاگايي وېکې مې بېست لې خې گرتو" (). کېواتې شت ئېو هاوبېنډې ئاگايېکې لې فېنېمېنلېژيدا بېهېنډ وېردېگيرېت. بې نموونې گېر مې پېشېنيې قېلې شېروانې بکات، ئېوا لېرېدا قېلې شېروانې مې بېستېوې. لې ئېم پېويستې لې خودې قېلې شېروانې وېنډکې کې وېنډې استېقېنډې قېلې شېروانې نيې، جيا بکېنډېو، چونکې وېنډ شتېکې پېشان دېدات، لې ئېو وېنډ يې خودې شتې رېالکې نيې. وېنډې قېلې شېروانې لې واتايېکي تېواو جياوازدا وېکې شت دياردېدات و لېتېکې قېلې يالېدا بېکناگرتېو (). هوسېرل ئېم جېرې وېنډ ناودېنېت وېنډې هېشېکي.

2.1.2- وېنډې فيزيکي

وېنډې فيزيکي لې هېوېستې سروشتيې مېرېقدا بې بې کېشې دېرکدېکرت، هېموو ساتې جياوازېکاني وېنډ لېنېو يېکېتياندا وېردېگيرېن. لې وېنډې فيزيکي دېبېت بې کېشې، گېر مې زانستيانې لې بتوېژتېو. هوسېرل بېلې چېسپانډنې سې تېگېو وېنډې فيزيکي دېکات بې کېشې توېژينډېوې فېنېمېنلېژيان لې وېنډ "بېگشتي"، ئېم تېگانېش برېتين لې: وېنډېهېگېر (Bildträger)، وېنډېئېبژېکټ (Bildobjekt)، وېنډېسوژې (Bildsujet). ئېم سې ساتې وېنډ لې هېوېستې سروشتيدا يېکترېيان داپېشېو و وېکې يېک ديار دېدن.

وېنډېهېگېر، لې وېشې تابلېدا، برېتيې لېو کېرېسېکې لېسېري وېنډېيک دادېژرېت، بې نموونې کاغېز، تېختې، خام و هتد. کاتېکې ئېم دېبېژين وېنډکې دېاوې يان بې ديوارکېو هېواسراوې، ئېوا مې بېستمان لې وېنډېهېگېر. "بې هېر حا وېنډېهېگېر 'سنووري هېي. ئېو سېنوور وېنډکې لې دېوروبېري جيا دېکاتېو و دېرېفېت بې ئېزموونکړنې يېکايېتي وېنډکې دېخسېنېت" (). بې نموونې قېراگېکاني پارچېيکې تېختې يان چېوېيکې کې لې تېختېکې گېراوې، برېتين لېو سېنوور. وېنډېهېگېر پېشمېرجېکې بې دانېوې وېنډېي وېکې فېنېمېنکې ديارې پېتي، ئېمېش وېنډېئېبژېکټ وېکې لايېني دووېمي وېنډ کې تېنيا بېلې بېنينېو پېمان دراوې: وېنډېئېبژېکټ بېلې نې نې نې تايېتي و فېرمانډنې تايېتيېو ئاوها يان بې جېرېکې دې دياردېدات، کېواتې مېرکې وېنډېئېبژېکټ ئېوېکې کې ئېو 'ديار'، يان بابېتي دېرکېرډنې. وېنډېئېبژېکټ وېنډېري (Repräsentant) يان

پيشاندری وښوونيزی، واکمني او باور ته ريل کي واک وښودل درېتياوي. ماري وښوونيزی کي به هېڅ شويک ديار ناداد. "لې ووي تيری وښوونيزی جياکړدنوي وښوونيزی، وښوونيزی وښوونيزی بڼکت پويستی، چونکې هاوشووي دوو بابت، کي گډر ته نانت يکجار زېر بېت، (...) هشتا هېر يککيان ناکات به وښوونيزی ويديکيان" (). لې پويستی پويو ند بم پلنکردنيزی وښوونيزی فيزيکي وې لې لايېن هوسرل ئامازې به ئوي بدېن، کي هوسرل نابېت گې يا تېگي وښوونيزی "سيان تيری لېخه د گرت، به پېچې وانوي، بېرانبېر شتي وښوونيزی (وښوونيزی) هردوو ساتکي وښوونيزی گډر و وښوونيزی بڼکت هېن. هوسرل ساتکاني وښوونيزی بڼکت و وښوونيزی پېکې و نالکنت و بيانکات به 'وښوونيزی'، ئوجا لېم وښوونيزی وښوونيزی گډر واک ساتکي دېرکي جيا بکاتوي، بېکې کو ئوي لېم پلنکردنې دا شوېن جيا وازي نېوان ئامادي و پې نام (نائاماد) دېکې وېت، پاشان وښوونيزی گډر و وښوونيزی بڼکت پېکې و دېلکنت و هردو وکيان بې و پې وې دې بن به يککتي کي ديارى ئامادې" (). جگې لېم نائامادي وښوونيزی بڼکت به ئوي ناگېت وې کي ئوي "لېرې نيې"، بېکې کو وښوونيزی بڼکت نائامادي چونکې "هېوونکي يالي نيې؛ ئوي 'لې ئامادي يېکي به هېووکې دا' به لې وانېر هېي" ().

ئېمې لې بنېتدا واژي وښوونيزی چې به وښوونيزی گډر و چې به وښوونيزی بڼکت بېکاردهېنېن. لې بېر ئوي وښوونيزی بڼکت لېسېر وښوونيزی گډر دېرکې وېت، ئوي و نېشياوې لې يکترې جيا بکړې وې، لې ئويان نېک تې نيا لې ووي فېنېمېنلېژي وې، بېکې کو هېروېها بې دېرې يني سانې زارېکي، شياوې جياکړدنې وېن لې يکترې. بې نمونې کاتېک ئېمې وېسفي شېوازي دا شتنې هونېري و کېرېسې هېگري دا شتنېکې دېکېن. يککتي هېردو وکيان بې نمونې لېم ستنې دا دېرکې وېت: "وښوونيزی سېر ديوارکې هېگې او تې وې". بابې تي سېر ديوارکې تې نيا دېشېت وښوونيزی گډر بېت، لې ئوي کي هېگې او تې وې، تې نيا دېشېت وښوونيزی بڼکت بېت" (). لېم روانگې وې "وانين لې وښوونيزی گېانندنېکې (Vermittlung) لې نېوان وېناکړدن و دېرکړدنې ئاگايي لې وانېر دا. وانين لې وښوونيزی کردارکي پېکېنېرې"، لېم رېوتېشدا "ئاگايي لې وانېر" يان وانينې ئوي بې شېوازيکي تايېتي چالاک بووې و "پويستی بې بېدېهاتن هېي. وښوونيزی بڼکت لې نېوان بابې تي دېرکړدن و وېناکړدنې ئاگايدي و دېرکېت دېدات لې هېردوو کايې دا دېنېت" ().

2.2- هاوشووي لې نېوان وښوونيزی هېشکي و فيزيکيدا

وښی هښکی و فیزیکی سرباری جیاوازیان له یکتی لایښکی هاوېشيان هښی: ټاکرای له وټاکړنی فزیکیدا بابټکی فیزیکی وک پشمج دادټرت و ټو بابټ کاراییک به هاتنټارای وښی کی هښکی وټردټگرت، هروها ټاکرای له ټوشی وټاکړنی ټاساییدا وښی کی هښکی له گټی به ټو ی ټند ټت به بابټکی فزیکیدو وک وروټټر (به نموون له ټفراندنی ټدټیدا). سرټټ ای ټم وښی هښکی له ټوشی هردووکیاندا وښی، وښی هښکی له ټوشی هردووکیاندا بابټک (سوټییک) وښدټدټو.

به دیدی هوسټرل دټرکړنی سانا ناتوانټ هروا ټاسان وښی هښکی له ټو ټاگاییدا چټکات. سرټا له ټندټشدا، یان دواي دټرکړنټک (به نموون ټزموونی 'هټټټج')، هیچ ټاگاییدکی وښی له گټی نیی. ټو ک سرټا هښی، ټنیا ټاوټی وټهمکان وک ناوټرکی سټنسی، یان شټور له ټک شټوری دیکدا ک پټکټو ټاوټی کی نوټی شټور دټټو. ټم له دټټدا جار وښی ټاگاییمان نیی، به پټچټوانټو وښی ټاگایي دټټ ټاراو، گټر ټاگاییدکی تایټی ټاوټی وټهمکان یان شټورکان پټکټهټټ. له هردوو ټوشی وښی هښکی و فزیکیدا ټاگاییدکی وښی ټرټو، یان پټکټهټټر، دټټ پا ټاوټی وټهمکان یان شټورکان و ناوټرکټکانیان دټټا ټو پټیوټندی کی بابټییدو. ټم له ټرټدا دټگټین به ټټوانینی بنټمایي هوسټرل سټبارټ به ټدگاری پټکټهټټان. هوسټرل جټخت دټکات ک بهم پټکټهټټان پټشبینی شټک دټکرت، له ټو شټ پټشبینکراو خودی شټک نیی، به ټکو بهو رییدو ټنیا شټک کراو به مټست. به نموون له وښی فزیکیدا “شټرکی وښی کټشراو دیاردټدات، له شټرکټ ک نیی، به ټکو شټکی ټستټقین، وټا شټرکی تایټی، وښی دټدټوټو ک له لایښی ټییدو هښی و () دیارنټادات” () . کټوات وښی (وجودی) نیی، وښی بریتیید له ټوون (هیچ) () . هی ټم له ټوټدای ک وښی ټټټکت ټ له دټرټوی ټاگایي و ټ له ټو ټاگاییدا هښی؛ ټو ک جگ له ټابلټیک وک شت (Ding) ی فیزیکی هښی، “بریتیید (ist) له ټاوټی کی تایټی شټورگټل ک له ټوانټر له کاتی له ټوانینی ټابلټکټدا له ټو ټیدا موټایټشی دټکات، هروها بریتیید له و پټکټهټټان و مټستټ ک ټو له سټر بنټاغی له ټوانینټکټی ټی بینایان دټکات و بهم پیټشوټ لای ټو ټاگایي وښی دټټ ټاراو” () . کټوات شټورکانی ټنگ و ناوټرکټ دیارکانی دیک جار وښی نین، به نموون جار هیچ شټک له

جستایی کی سه هندی تایبته به وندی دیارد ر له خ ناگرن. وندی
 تنیا به ئاگاییه کی وندی خرو و وندی.
 له هاتنه ئارای وندی ئاگاییدا دوو په کهه ننان کاران که سه ربه خ نین
 له یه کتری، به کو له نه و یه کتریدان و دوو بایته دروست ده کن:
 “وینی ئه بژکت که دیارد دات، هه روها نه و بایته (وینی سوژ) (...)
 که به ی وندی که و دراو ته و” ().

2.3- وندی ئاگای و یه کهه تیی دوو په کهه ننان

وینی ئاگای په کهه ننان کی تایبته تی، ئاگاییه کی وندی خرو و یه و وا
 ده کات که ئه م وندی یه بیهین. ئه م له م وانگه یه و دیارد ی
 ده رککردنمان نیه (ده رککردنی شته که یان وودا و که)، به کو “دیارد ی
 وندی مان ه یه، له ره شدا بایته که له سه ره بناغ ی شئور
 مونا یه شه کرا و کهان دیارد دات که وندی یان په شیهینکرا و” ().
 که وات له لایه که “بناغ ی وندی له ده رککردنمان یه، له چواندنی وندی
 ناگه ته و به ئه م بناغ یه (ئاخر وندی به ی په کهه ننان و چواندنی
 ه یه)، به کو ده گه ته و به پا به ندیوون به ده رککردن و” (). له م
 وانگه یه و په کهه ننان کی جووته نی بنیاتنه ری هه موو په یو ندیه کی
 وندی یه. له ئه م له ره دا دوو په کهه نانمان نیه که له سه ره یه کتری
 بیها کرابن، به نموون په کهه نانی ده رککردنمانی وینی سوژ بیهته به
 بناغ یه که به په کهه نانی وینی بژکت، به په چه وان و “په کهه نانی
 نو په کهه نان که نه که ده ته نه و ده یه ته نه و خ یه و” ()،
 به م ش “ئه دگار کی نو به په کهه نان که نه که ده دات و په یو ندیه کی
 نو یه بایته ده خا ته و” (). ئه م له هه ردوو په کهه نانا دا
 بناغ دانمان ه یه که ته ییدا په کهه نانی وینی سوژ، له گه ر “ئا استه و رگرتنی
 وینی ئاگای و ربه گرین، نه و “په یو ندیه کهان ئا و ژوو ده بند و”،
 چونکه ئه ستا له م و و و “وینی ئه بژکت له ره که فیه وینی سوژ دایه”
 ().

گه ر ئه م وندی هه شه کی و ربه گرین، نه و ده بیهین که ئه م له م
 وه شه دا دیارد یه کی وندی ییمان ه یه و له ته که جیهانی یالدا
 یه کناگر ته و، چونکه بایته ته یال که له وندی دا دراو ته و، تنیا
 بایته ته کی م به سه له یو نه که ئاماده، له به په چه وان و وینی ئه بژکت
 و که م به سه به له وان ره ه یه و له نه ویدا شته کی دیکه کی که م یان ره
 جیاواز له خ یه، که م یان ره له خ یه چوو، کرا و به وندی. که وات
 ئه م له له وه شی ئه م وندی یه بایته ته کی یالدا په کهه نان کی دیکه ی

ئېښاختخاږو مان هېي و بې چاږدنی بناغېيک پېويستې، ئېم بناغېيک بریتيې لې پېکھېناني وېښتېښتېک، لېم کرداردا پېکھېناني نوې پېکھېناني سارر تاييدکې تيويو، ئېستا "پترېک" لې پېکھېنان هېي و تېيدا وېښتېښتېک چاږوو، بې نموونې من وېنای کېشکې بېرلين دېکېم، لې مېبېستي من ووي نېکردتې وېښتې کېشکې بېرلين، واتا "لېنو پېکھېناني وېښتېکدا پېکھېنانيکې دېکې هېي کې ئېدگارکې نوې بې پېکھېناني وېښتېک دېدات و پېوي ندييکې نوې با بېتي دېخاتېو، من لېو وېښتېدا کې خودې کېشکېکې نيې، لې کېشکېکې دېوانم، وېښتېکې کېشکېکېم بې دېهېښتې نېو ئامادېو (پېشېنيې کېشکېکې دېکات)، ئېوجا مېبېستي من تېنيا ووناکاتې وېښتېښتېک، بېکو ووي لېوېش دېکات کې بېي وېښتېښتېک وېښتېدراو تېو (repräsentiert)، واتا شوېهېنراو" (). ئېم لېرېدا "دوو پېکھېناني هېن کې لېنو پېکتريدان: پېکھېنانيکې ساررکې کې لېنويدا دياردېيکې کېشکې هېي، لې ئېم بېم دياردېي وېښتېيانې پېشېنيې کېشکېکې لې بېرلين دېکېن؛ ئېم کېشکېکې وې وېښتېدري هاوشېوي پېکدېهېنين" ().

ئېم هاوکات دېتوانين پرسی وېښتې وېک ئېزموونېکې جووتېني بې نموونې وېښتې فيزيکې وونېکېښتېو، من بې نموونې لې تابلېيک دېوانم کې وېښتې کېسېکې، لې من لېرېدا ووي لېو کېسې ناکېم، بېکو تېنيا وېک کېسېکې وېرېدېگرم. کاتېک من پېشېنيې تابلېکې دېکېم (لې واتاي پېکھېناني)، ئېوا پېشېنيکردنېکېم با بېتېکې نوې چېدېکات، ئېستاش بېم دېردېکېوت کې پېکھېناني تابلېکې فېښتېمېښتېکې ئاېزترې لې پېشېنيکردنېکې دېرکېردن (ېوانين)، لېم پېشېنيکردنې وېښتېيېدا دوو پېکھېنان هېن: پېشېنيکردنې تابلېکې بریتيې لې وېښتې ئېندېشې کې دياردېدات، پاشان خستېوې با بېتېکې نوې (واتا با بېتي داږراوي وېښتېي) کې بریتيې لې وېښتېسوژې. لېرېدا مېبېستېږوونېکې سارر بې پېشېنيې وېښتېيېکېي و وودېکاتې با بېتي بېوېښتېکراو، واتا وودېکاتې ئېو کېسې کې پېرتېرېکېي دروستکراو، کېواتې وېښتې فيزيکې وېښتې هېشکې بېداردېکاتېو، وېښتې هېشکېشې بریتيې لې پېشېنيکردنې سوژېيکې - سوژېيکې وېک شتېکې دي. وېښتې بېدارکراوي هېشکې با بېتېکې دياردېرې، بې نموونې کېسېکې لې وېښتېدا دياردېدات، سوژېش خودې کېسېکېي کې مېبېستېږوونېي و نېشېاو بېهې رېنگ و قېوارې وېښتېيېو هېرگيز مېبېستېږوونېي، چونکې ېنگې ئېو کېسې بریتيې نيې لې ېنگکراوي تابلېي، بېکو ېنگې استېقېنېي سروشتيې. هېرگيز کېسي ېيال وېک دوو مېک بېپا وېښتې تابلېو ديارنادات ().

وېنډئاگایي وېک یېکایې تی دوو پېکھېنان ئېو واتایې دېگېیېنېت کې
 “وېنډسُوژ” استخ (واتا بې نېگېیېنراوی = unvermittelt – ن)
 بېشدارې لې کرداری وېنډخېرېوې “دا، چونکې” وېنډسُوژ “لېوېر”
 وېنډوې نیې” () ، بېکو پېشبینی وېنډسُوژ دچېتې نېو پېشبینی
 وېنډئېبژېکتو وې بېمېش ئېدگاری وېنډئېبژېکتی پېددات. (بېوان
 بېشی سېیېم، تېوېری یېکېم: پېخنې تیېری پېرېزېنتاسیېن).
 وېنډئېبژېکت وېناکردنېکی دېرېپېنراوې/ وېدېرېراوې وې لې لایېن
 وېنډهېگېرېکېوې دېگېیېنرېت. تایېدېتی وېنډئېبژېکت لېوېدایې کې
 ئېو بې کاریگېری نېوېکیانې لېوانېر وېنډهېگېر دېتېگېوې، لې
 سېرېباری ئېم سېرېرېخېیې لې وېنډهېگېر. هوسېرل پېیوېند بېم
 کېشېیېوې لې ناتېبایې (Widerstreit) دېدوېست کې لې نېوان
 وېنډهېگېر وې وېنډئېبژېکتېدا هېیې. لېم پېوانگېیېوې لېوانېر
 دېتوانېت لې هېر یېکېیان سېرېرېخې لې ئېویدیکېیان بېوانېت: خام
 یان وېنډ. لې هاوکات ناتېبایېک لېنېوان وېنډئېبژېکت وې
 وېنډسُوژېدا هېیې: وېنډئېبژېکت ناتېبایې بېو بابېتې کې دېشېت
 بېیې وېنډکېوې ووی تېبکېرېت، وېک بې نموونې دیمېنی سړوشتی کې
 قېوارې وې نگی سړوشتی هېیې، یان پېخساری مرېف لې فېتېگرافیدا
 کې جیاوازې لې نگی سړوشتی پېخسار.

لېم روانگېیېوې “وېنډئاگایې بریتییې لې ئېزموونې ‘دو-لېنېو-
 یېک’دا، بریتییې لې چینیې ئېزموونېکی ئاېز (...). لېنېو
 وېنډئاگایېدا دوانېتییېک هېیې (هینی وېنډئېبژېکت وېنډسُوژ) کې
 نابېت وېک جیاکراوې لې یېک لېیان تېبگېین” () . بېگومان “ئېم
 یېکایېتییې ئیدېنتیتې نیې”، بې پېچېوانېوې “وېنډ فېرمېکی
 ئاپېریانې/ بېگېچارېی (aporetisch) ‘یېکایېتی’ ” دېخاتېوې () .
 هوسېرل ئېم یېکایېتییې ناو دېنېت وېنډدانېوېی ناخېکی (immanente
 Repräsentation)

3- رېرېزېنتاسیېن لې وېنډدا

تېگېی پېرېزېنتاسیېن لې ترادیسېیېنی فېلسېفېدا، پابېند بې
 وېنډوې، واتای نوېنډرایېتیکردن ناگېیېنېت، بېکو مېبېستی لې
 وېنډدانېوېی یان پېشانېدانی شتېکی دېرېکیې. لې هوسېرل بې
 پېچېوانېوې وېک وېنډدانېوېی ناخېکی لېی تېددگات، بې واتایېکی دی
 بېبژین: وېنډئاگایې پېکھېنانې، لې هاوشېوېی (Ähnlichkeit) بې
 زېرووړی سېر بې وېنډئاگایې، بې بې ئېوې پېکھېنان بېگېتېوې بې
 هاوشېوېی، چونکې پېکھېنان کردارېکی ئېتېنېم. لېم پېوانگېیېوې
 وېنډدانېوېی ناخېکی بېسېر خېیدا ئامازې بې شتی دېرېکی (بې شېرېکی

یال) نادات، بکو ب خودی وندک. ل گ ر ب م چ شن ل وند دان وای ناخ کی تبگ ین، ئوسا دک وند ب ردم "پرسی ب دیهاتن" ی ئ و وند دان و ی. واتا پویست وند دان وای ناخ کی "بریتی بت ل ووانین کی ه قیقی" () و ت نیا وک ئم ووانین شیاوی ب دیهاتن، بگومان نک کتومت ل و شو ی دا ک ئ و لگ ی، بکو دک بت و ربگ رت ب "وند ئاگای کی ئست تیکی". هوس رل ب خریکبوونی خدی ل تکی تی ریی رپر ز نتاسی ندا بناغی وند ئاگای ئست تیکی د ت.

3.1- ر خدی تی ریی رپر ز نتاسی

ب دیدی هوس رل وند ئ بژکت بریتی نیی ل وند دان وای باب ت یال کان، بکو بریتی ل ئ بژکتی دیاردر وک وند د ری (Repräsentant) وند سوژ. ل ئ و ک هوس رل ناوی د ن بت وند ئ بژکت، ل تی ریی رپر ز نتاسی ندا (وند دان و دا) وک ه ما داد نرت، واتا مر پ یو ندیی کی ت یی ل ن وان دوو ت و ر دا و ر د گ رت ک ب یی ه ما و پ یو ندی ب ی کتری و د ک ن، ل ر شدا ئ بژکتی دیاردر چواندن ب خی نیی، بکو وک وند د ر چواندن ب شت کی دیک ه ی ک هاوش و ی تی یان ل ئ و د چت.

هوس رل ل دژی تی ریی رپر ز نتاسی ج خت دکات ک وند ئ بژکتی دیاردر شیاوی ل ووانین ب ب ئ وای پویست بت ب یی ل ووانین و بکرت ب ه ما: "بگومان ئم دیاردر ی دروست بوو، س ر ای ئم ه شتا پ یو ندیی ک ب وند سوژ و دروست ن بوو" () . ک و ات هوس رل م غزا یان نا و ر ک ب وند دان و نادات، ن خ ر، "ئ و د ی و ت پ گ ی کی ئ ن ت ل ژیا نی تایب تی ب دا شتنی ن و وند بدات: ئ و و سفی دا شتن ک دکات وک باب ت کی تایب تی ک ل وند دا دیار دات"، ل ئ و ک دیار دات، باب ت کی یال نیی () و ئ و جا پرسیار ل بار ی م غزا کی ل وند دا بک ین. ب و تای کی دی، ل وند دان وای ناخ کیدا ئماژ ب خودی وند ک د درت نک ب باب ت ک ک نام ی ب دیاردر. بگومان هوس رل نک یی ل و ناکات ک ل وند دان وای ناخ کیشدا ئماژ ب باب ت کی دی د رت، ل باب ت ک ک ل وند دا د ر ک و توو. ب و تای کی دی: وند ل ن و خ ی و ئماژ ب باب ت ک دکات، ل ئم باب ت د ر کی نیی، بکو "بریتی ل (...) هاوش و ک ی وند ئ ند ش" () .

هوس رل ب جیاوازیکردن ل ن وان وند ه گ ر و وند سوژ و

وټنډ ټاگايي ناڅټکي ناتوانټ ل ټ شوټي هاتنډ ټارايډا گډر ټنټي ب ټ
پرسی بټ ديهاتن بدات وټک “وانينډ ټکي هټ قيقی”، بټ يټ دټ بټ بکرټ بټ
وانينډ ټکي ټستټ ټيکي ل ټ وټنډ، واتا ټ وانينډ ټک ټک “ټنډيا شوټ وازی
بټ وټنډ ټکردن (Verbildlichung) بټ هټ ند وټرد ټگرټ” () .

وانيني ټستټ ټيکي ل ټ وټنډ ټ وانينډ ټکي هټ مټ کيټ (ټټ تال) ټک
داب ټ شوټنډر. مر ټ لم ټ وټ شوټ دا دټ يټ وټت ل ټ ټ دگار ټ ناڅټ کيټ ټکاني
وټنډ ټ ټ بټ بټ ټ وټنډ، لټر ټ شدا بټ گومان دټ رټ ټي گټ مټ ي ټ وانيني
هټ يټ: “وټنډ ل ټ وانيني ټستټ ټيکيدا دټ شټ بټ چټ شوټ ټک کارا بټت
ټک ټيډي پټ شينډي ټکي نو ټ چالاک بټت و سوټ يان هټر پټ کهات ټ يټکي
سوټ بکات بټ لټ وانينډ ټکي پټ تر، بټ نموون ټ بيکات بټ ټ ننگ ټکي
گونجاوتر”، ټک ټيډي “کات ټک ټم ل ټ وټنډ ټکاني پاوټ ټ ټر ټ نډر
دټ وانين، هټ ست دټ ټکين خراوينډ ټ نټو ژيان و سټ فاي پرسنگداري
ټوټر ټ باټ ټکاني فينيسيای سټ دټ شازد ټ يټ مټ وټ، يان کات ټک ل ټ
داره ټ ټک ټک ټ يټ پټ سټ زټ ټکاني ديوټر دټ وانين، ټيډي ټ ازاندنډ وټي
ديمن و مر ټ ټي ټماني دټ بينډ”. بټ گومان وټنډ ټ بټ بټ ټک ټ لم
گرنگيدانډ ي ټ لټ وانډ ردا بټ شداري ټکي کر ټ کي هټ يټ، چوټک
گرنگيدانډ ټک ل ټ سوټ ورنډا بټت وټ، “بټ ټکو بټ رد ټ وام بټ لای
وټنډ ټ بټ بټ ټک دټ گټ ټت وټ، ل ټ ناڅ وټ خي پټ وټ هټ دټ واسټ و چټر ل ټ
شوټ وازی بټ وټنډ ټکردنډ ټکي دټ بينډت” () .

لټ بټر ټ وټي وټنډ سوټ يټک نادات وټ، ټ وټ وانيني ټستټ ټيکي ل ټ
وټنډ ټ بټ بټ ټک هټ ميش “شوټنډ ټکي دي” ټک شوټنډ ټ يال ټکي سوټ ټ اشکرا
دټ کات. “ټم هټ ند نوټ يټي هاوش وټي بټ ند نيټ بټ (...) ټاسي
ناڅټ کي ديارد وټ، بټ ټکو ټاس دټر ټکي ټکي (...) دټ گرټ وټ. ل ټ
هټ موو هټ ند شياو ټکاني هاوش وټ يډا (وټک وټنډ ي ټاڅ ټر، بزک،
ټ ننگين، ټ نانټ سينما، يان وټنډ ي هاوټ وار پټ يوټ ند بټ ديارد
سروشتي ټک يټ وټ)، وټنډ ل ټ ووي پټ يوټ نډي فټ زايډ وټ وټک ‘ بټ شوټن
ټ گونجاو’ (deplatziert) ديارد ټات” () . لټ م ټ وانگ ټ وټ وټنډ
سټ رب ټ خي ل ټ هټر ياساي ټکي تايټ بټ شوټنډ ټکي دياريکراو. ديارد ټ
وټنډ يټ هټ موو باټ ټکان ل ټ کټ ټکست (سياق) سروشتي ټک يان
داد بټت () . لټر دا بټ ووني هټ وټست دټ رب ټري هوس ټرل بټ رانډر
ټير يټ ټکاني وټنډ دانډ وټي جيهاني دټر ټکي و پټ يوټ نډي ټ يال ټکان
ټ ووند بټت وټ. بټ نموون ټ وټنډ ي بزک (سينما) جيهان ټکي ديارد يټ
بټ خي و ټ شياو لټ وانډر بتوانټ تټيدا شوټنډ ټکي تايټ ټي ل ټ
جيهاني ريالدا بينډت و راټي بکات، يان ټ ووداو ټکاني نټوي
بگټ ټنډ ټ وټ بټ ووداو ټ ريال ټکان، جا گډر ټ نانټ ټ وټ وټنډ يټ ل ټ
هټ ند ټ وټ وټ هاوش وټ يان بټ يان کټر سټکاني ل ټ ووداو ټ ريال وټ
وټر گيرابن. “وټنډ ټکاني ټ نفال” بټ خي يان جيهان ټکي ديارد يټين “ل ټ

دډر وای ئې نفالی ریاال؛ وښکائی “ملايېکی خراپ” له فیلم کېدا
تېا لښو پښو نډی وښییدان و هیچ پښو نډی کیان به
پیاوړی یالی نایښی و نیی؛ وښی زاتېکی پیرز، پښو مېرک،
هیچ پښو نډی کی به کسېکی وک پیرز پښو نیکراوی یال و
نیی.

4- ټرمونې ټسټیکي

تیري وښی لای هوس ډرل د مانخاتې بډم پرسپاری و ډرگرتنی
(Rezeption) هونډر وک ټرمونېکی ټسټیکي، لښدا گډرک له
واتای کی جووټې نیدا له ټگې و ډرگرتن ټبگېن؛ وک ټوانین یان
خوښندن و یان بیستنی هونډر له لایک، هډو ها توښن و له
دیارد هونډر یی کان له لای کی دی.

به دیدی هوس ډرل هونډر جیهانی ټنډشې فډم ټراو، ټنیا کارایی
وښی هډی له مځزای و ټاکړنی ټسټ وځدا. هونډر ک واتای
“هونډر ټسټیکي پټی” د گډې ټت، گډرک دځ ناځ کی کائی
و ډرگر بډر بکا ټو به ټو کای ی جوانی ټسټیکي، بیخاتې ټو
“دځی لښو وانی (…) ټسټیکیانې پټی و” () . له پشم ډرجی
ټم شو یی ټرمونکړنی هونډر ټو یی ک لښو وانی، هاوش وای
فډم ټنډ لډر کځی له هډر بډر یارک بډر جیهانی دډر کیدا بډوور
دډرگرت، گرنګیدانی رډانېی ځی له کاربخت به ټو یی ټوانت به
ټرمونې ټسټیکي بگات.

هوس ډرل جځت دځات ک له هونډر دا، به نمونې له نمايشکړنی
شان پیدا، ټنیا پښو نډی دیاردی هډی، به یی “ټم پښو ټسټ به
لښو وانی و هیچ هډو ټسټ کی یال و ټرناگرین. سډر جمی ټو ک
لښو دا به شت و کسان و وود دات، سډر جمی ټو ک دډرگرت یان
دډرگرت و هتد، کارکټری ‘ټنگی یی تی’ (Als-ob) ی هډی “ () . له م
روانگ یی و لښو وانی ټرمونېکی گشتگیری هونډر یی دځات و ټیدا
جیهانېکی فډم ټراوی هونډر یی ‘دډر بډت’ . کاتک ټو گشتگیران
دډر وانی، ټو و لښو وانی نډ ټنیا ټکټر کان، بډر کو
ټنانت کوالیس و مډیلې ټختی و هتد “ټمسیل” دډرک، ټو وانی
سډر پال و ټو به ټو یی ټم بډن ټو دځی ټنډشې هونډر یی و
() . ټاخر مډیل کان چیدی “مډیلې یال نین له خزم ټی شت کېدا،
بډر کو مډیل ټو وانی ټو وانی و هتد، کواتې مډیلې ټنډش یی،
کواتې ټوانیش دیاردن (Schein) و جیاوازن له جیهانی یال، واتا
له جیهانی مډیل یال کان. ټاخر مډیل بډر ټکی بډر کاره نان و
وک ټم له ټو وانی کارایی کی ټایبټ به ځی هډی، له ټو

لـکاربخت، بـ ئـوـی جیهانی فـرمـنـراوی هونـری لـ هـوـستـکی
فـنـمـنـلـژیانـدا دـرکـبکـاتـو، ئـوـجا گـر هـوـ بدات و سـفی وـوتـی
کردار و کارـکتـر و مـتیـفی کـسـایـتـیـکـان و هـتـد بـکـات، ئـوـا
سـرـتا مـغـزای کردار و کارـکتـر کـان شـرـفـ دـکـات و شـرـفـ کـانی بـ
گـتـ (مـقـولـ) دـردـبـت، لـرـشـدا بـیارـکـانی (سـتـکـانی) تـنـیا
وودـکـنـ وـنـی فـرمـنـراو، کـواتـ بـیار نـین بـسـر کـر سـیـکی
(سوژـیـکی) فـرمـنـراوی هونـریدا، بـکو بـیاری بـنگـین بـسـر
کـسان و کرداردا. لـ گـرچـی ئـم گـتـانـ ئـدگاری بـنگـیان هـیـ،
سـرـای ئـم، وـک هوسـرل جـخت دـکـات، استـیـکی تـایـبـتـیان لـخـ
گـرتـو، چـونـک گـتـکـان لـو جـر دـر بـینـانـ تـپـدـکـن کـ لـ
هـوـستـکی سـروشتـیـو لـنـو ئـندـشـدا بـر هـمـد هـنـر نـ.
بـیار کـان بـسـر بـا بـتـگـلی ئـوتـدا دـدرـن کـ وـک هـاوبـندی
نـمـی لـنـو ئـاگـایدا دراو.

لـم روانـگـیـی تـیـری وـنـهـی هوسـهـرلهـوه ئـم لـ ئـزموونی
ئـستـتـیکـیانـی هونـردا گـرنـگـیدانی پـراکـتـیکـمان نیـ، بـ
پـچـوانـو گـرنـگـیدانـمان وودـکـاتـ ‘لـوانـراو’ و وـسـفـکردنی.
“بـها”ی کاری هونـری تـنـیا لـم شـوازی بـدیـهـنـانـدایـ. جـارـکی دی
دوویاتی دـکـیـنـو: دـاـشـتنـی وـنـی، وـنـسوژـیـک وـک بـا بـتـکی دی
دـهـنـتـ ئـراو، لـرـشـدا “پـیـوـندی استـوخـ دیاری نـوان
وـنـسوژ و وـنـئـبـژکـت دـرفـت بـ توـژـر دـخـسـنـت کـ لـ
پـرـسـی توـژـینـو دـا گـورـترین بـرجـستـکردنی شیـاو ئـنـجام بدات.
کـاتـک توـژـر وـنـسوژ و وـنـئـبـژکـت بـیـک دـگـیـنـت، ئیدی لـم
کاریدا دـتـوانـت تا زـرـترین اـد هـر هـوـوـکی رافـکارانـ پـشتـگو
بخت” ().

سـرـباری ئـم ئـنـجـاز مـزنی تـیـری فـنـمـنـلـژیانـی وـنـ هـشـتا
هـر پـرسـیارک بـ کـراوـی دـمـنـتـو کـ وـو دـکـات کارایی هونـر
بـ هـوـستـی تـاکـکـس لـنـو جیهانـدا. پـیـوـند بـم پـرسـیار و
پـویستـ سـرـتا ئـماژ بـ هـقـیـقـتـک بدین: هوسـرل گـتـانی نـدا
بـ “ئـستـتـیکـک” (ئـم کار ئـنگاردن ی شاگردی ئـنـجامی دا)، ئـمـش
پـدـچـت نـشیـاو بووبـت، چـونـک ئـمانـجـی هوسـرل فـنـمـنـلـژیـکی
ترانسـسـنـدـنـتـال بوو، وـا تـا فـنـمـنـلـژیـک کـ “بـبـت بـگـشتی”
مـسـگـر بـکـات، بـمـش نـک تـنـیا بـبـت بـ مـتـدی توـژـینـو
فـلسـفـی، بـکو بـبـت بـ مـتـدی تـاک زانـستـکـانـیش. ئـشـکـرایـ کـ
هـر زانـستـک بـا بـتـکی بـ خـتـایـبـتـمـندی هـی، لـ بـهـی
دیاریکردنی فـنـمـنـلـژیانـی “بـبـت بـگـشتی” یـو دـرفـتی بـ

دې څه څه فېنېمېنېلېژيانې لې بابې ته تايېدېدې ټولې ژوندې وې. هاکات پېوېند بې وېرگرتنې هېوېستېکې فېنېمېنېلېژيانې وې لې بارې وې دې توانېن بې ژين: ئېم جېرې وېرگرتنې هونېر کې بينېن وې وېسکردنې وېنې، دې شېت بې دوورمان بگرېت لې هېوې بېواتې راځې وې خوېندنې وې، کې هېمېشې کورت دې هېنن، چونکې نېشېاوې ئاگايې بېتوانېت وېنې دانې وېکې کتومتې هېر بېالېتېدېکې لې هونېردا بېنېتې وې. جگې لې وې هېوېکانې راځې وې خوېندنې وې دې شېت (پېوېند بې هېندېکې ناوچې کولتوورېدې وې) لې جېهانېنې تايېدېتې وې ئېجام بدرېن، بېمېشې بېن بې داواکاري يان بې پالېهېز بې ياساگردنې وېنې نېخوازراو لې روانگې ئېدېلېژي يان ئايېنې وې.

پېراوېز:

(ئېدموند هوسېرل 8/4/1859 لې پروسنيټس (مېرن) هاتې جېهانې وې، ساې 1868 لې ځينې دېچېتې بې خوېندنې، ساې 1876 لې زانکې لايټسېگ وېردېگرېت وې بېشېکانې خوېندنې برېتې دې بن لې: ئېسټېرې ناسې، ماتماتېک، فېزېک وې فېلسېفې. ئې وې ساې 1881 بې توېژينې وې "هېوېکې لې تېرې ژمارېدا" دکتېرا دېکات، پاشان لېژېر کاريگېرې تېماس گې. مازاريک روو لې فېلسېفې دېکات وې لې 1883 هې تا 1886 لې لاي فرانتس برېنتانې فېلسېفې دېخوېندنې. دواې ئې وې لاي کارل شتومېف کې خوېندکارېکې برېنتانې بوو، بې توېژينې وې "لېبارې تېگې ژمارې" (ساې 1887 بېاودې بېتې وې) هابېلېتاسېن دېکات. هوسېرل ساې 1906 لې زانکې گولټينگ دې بېت بې پرېفېسېر، دېرنگتر ساې 1916 لې زانکې فرايبورگ کورسې فېلسېفې پېدېدرېت، لې لې بېر ئې وې هوسېرل بې چېچېکې جوولېکې بوو، ئې وې رېژمې نازي ساې 1936 مېتې وانې بېژي لېدېسېنېتې وې. هوسېرل لې 27/4/1937 جېهان جېدېهېتې.

نووسېنې بېواتاکانې دېکې هوسېرل برېتين لې: "فېلسېفې زانستې حساب" (1891)، "توېژينې وې لېگېکېکان، بېشې يېکېم: رېبېرېدېکې بې لېگېکې پېتې" (1900)، "توېژينې وې لېگېکېکان، بېشې دووېم: توېژينې وې لېبارې فېنېمېنېلېژي وې تېرې مېئريفې" (1901)، "فېلسېفې وېکې زانستې حاسم" (1911)، "ئېدې فېنېمېنېلېژي پېتې وې فېلسېفې فېنېمېنېلېژيانې" (1913)، "فېلسېفې لېنېو تېنگېزې مېفایېتې ئېورويېدا" (1936)، "هزېنې کارټېسېيېکان" (1950).

Husserl, Edmund: Logische Untersuchungen, Zweiter Band, 1. Teil. Untersuchungen zur Phänomenologie und Theorie der

- Erkenntnis, hrsg. v. U. Panzer, 1984. Husserliana Band XIX 1.
S. 9 (LU II, 1).
.) LU II/1, S. 380
. (بـوانـ بـشى ئايندـ.
LU II/1, S. 427. (
-) Husserl, E: Ding und Datum. Vorlesungen 1907, Hrsg. U. Claesges 1973. Husserliana Band XVI. S. 14.
-) Husserl, Edmund: Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie. Erstes Buch, hrsg. V. W. Biemel 1950, Husserliana Band III. S. 221 f.
) LU II/1, S. 45f.
) Ebenda, S. 399.
) Ebenda, S. 397.
) Ebenda, S. 399.
-) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. Herausgegeben und eingeleitet von Eduard Marbach. Texte aus dem Nachlass, Bd. XXIII. Hamburg 2006. S. 12.
) Ebenda, S. 7.
) Ebenda, S. 13.
) Ebenda, S. 18.
) Ebenda, S. 18.
) Ebenda, S. 19.
) Ebenda, S. 20.
) Ebenda, S. 20.
-) Simmel, George: Der Bilderrahmen. Ein ästhetischer Versuch, in: Georg Simmel, Aufsätze und Abhandlungen 1901–1908, Band 1, Georg-Simmel Gesamtausgabe Band 7, Herausgeber: Kramme, R., Rammstedt, A. und Rammstedt, O., Suhrkamp, Frankfurt a.M., 101–108, 1995[1902]. (zit. n. Dirksmeier, P.: Der Husserlsche Bildbegriff als theoretische Grundlage der reflexiven Fotografie: Ein Beitrag zur visuellen Methodologie in der Humangeografie. www.soc-geogr-discuss.net/2/1/2006/).
) LU II/1, S. 436.
-) Seemann, Hans Jürgen: Zur Phänomenologie des Bildes im Anschluß an die Untersuchungen E. Husserls.
Urn:nbn:de:hbz:468-20070839. S. 81.
-) Wiesing, Lambert: Artifizielle Präsenz. Studien zur

- Philosophie des Bildes. Frankfurt/Main 2005. S. 70.
-) Ebenda, S. 46.
 -) Dirksmeier, P., a.a.0., S. 8.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. S. 23.
 -) Ebenda, S. 23f.
 -) Ebenda, S. 24.
 -) Ebenda, S. 26.
 -) Husserl, Edmund: LU II/1, S. 399.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 55.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein, S. 32.
 -) Ebenda, S. 26.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 92.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. S. 26.
 -) Ebenda, S. 29
 -) Ebenda (
 -) Ebenda, S. 31.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 94.
 -) Ebenda, S. 88f.
 -) Ebenda, S. 89.
 -) Ebenda, S. 98.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. S. 28.
 -) Wiesing, Lambert, a.a.0., S. 30.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein. S. 19.
 -) Trabant, J.: Zeichen, in: Vom Menschen. Handbuch Historische Anthropologie, Herausgeber: Wulf, C., Beltz, Weinheim/Basel 1997. S. 630.
 -) Dirksmeier, P., a.a.0., S. 10.
 -) Wiesing, Lambert, a.a.0., S. 30 f.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein, S. 38.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 100.
 -) Ebenda, S. 100.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein, S. 39.
 -) Seemann, Hans Jürgen, a.a.0., S. 114.
 -) Ebenda, S. 115.
 -) Husserl, Edmund: Phantasie und Bildbewusstsein, S. 212.
 -) Ebenda, S. 212 f.
 -) Ebenda, S. 213.

) Ebenda, S. 215 f.

) Ebenda, S. 216.

.) Dirksmeier, P., a.a.O., S. 11